

STORTINGET

Representantforslag 194 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson

Dokument 8:194 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om opprettelse av et solidaritetsfond for hjelp, gjenoppbygging og å motvirke matvare- og energikrisen som følge av Russlands invasjon av Ukraina

Til Stortinget

Bakgrunn

Russlands angrep på Ukraina har utløst en humanitær katastrofe. Ved månedsskiftet mars/april 2022 har over 4 millioner mennesker blitt tvunget til å forlate hjemlandet sitt, mange av disse kvinner og barn.

Angrepet fra Russland har også dramatisk endret tilgangen til energi i Europa og ført til olje- og gasspriser langt over hva man er vant til å se. Dette har ført til at Europa ønsker å frigjøre seg fra egen avhengighet av russisk gass. Russisk gass utgjorde i 2021 nærmere 45 prosent av Europas gassimport. EU-kommisjonen har uttalt at de ønsker å drastisk akselerere omstillingen til ren energi og øke Europas energiavhengighet fra pålitelige leverandører og fossile brensler som er sårbare for store prissvingninger. Putins angrep har resultert i en enda større motivasjon i Europa til å gå over til fornybar energi.

Man har også sett økte matvarepriser. FNs matvareprisindeks viser at matvareprisene samlet har økt med 20 prosent fra januar 2021 til januar 2022. Det er variasjoner innenfor prisøkningene. Eksempelvis har prisen på vegetabiliske oljer økt med 34 prosent, mens prisen

på kornprodukter har økt med 13 prosent. Ukraina står for 30 prosent av verdens bygg-, og hveteproduksjon. Som følge av krigen har de nå forbudt all eksport av rug, bygg, bokhvete, hirse, sukker, salt og kjøtt ut året. Dette vil føre til prisøkninger på basismatvarer som kan bli katastrofalt for verdens fattige. Ukraina står sammen med Russland for halvparten av kornforsyningene til FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO). Krigen vil ifølge FAO føre til at mellom 20 og 30 prosent av Ukrainas dyrkede mark verken blir høstet eller sådd i år. Mangelen kan ifølge FAO føre til at internasjonale matvarepriser stiger mellom åtte og 22 prosent på toppen av allerede høye priser. Konsekvensen kan bli at mellom åtte og tretten millioner flere mennesker rammes av underernæring i 2022/23. (FAO-notat referert i DN 11. mars 2022)

Det er klart at dette kan føre til en ytterligere forverret situasjon for fattige mennesker. 276 millioner mennesker i 81 land lider under akutt hungersnød ifølge FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO). Krigen mellom to av de største leverandørene av korn og olje vil kunne forverre denne situasjonen betydelig. Krigen vil føre til at matvareprisene øker ytterligere, og det igjen vil kunne utgjøre en sikkerhetstrussel i fattige land som vil få problemer med å sikre mat til egen befolkning. Det vil kunne føre til økt uro og kriger i flere land.

Norge er ett av få land som isolert sett tjener på de høye energiprisene som krigen fører til. Som stor eksportør av olje og gass er det utsikter til at landet kan tjene store summer på de høye prisene. Det har vært anslått av analytikere i DN at Norge kan tjene seks ganger så mye på olje og gass som regjeringen har regnet med. Dette er penger som normalt skal føres inn på Statens pensjonsfond utland, og som en kan trekke 3 prosent på for å styrke statsbudsjettet hvert år. Det er imidlertid

urimelig at Norge skal sette av alle disse midlene for å styrke egen velferd i årene fremover – inntekter tjent på et krigsutbrudd i Europa og salg av energi til et europeisk folk som ikke har noe mer å rutte med enn folk flest i Norge. Forslagsstillerne viser til at ekstrainntekten er direkte knyttet til prisoppgangen som følge av Russlands brutale overfall på Ukraina, og sier seg enig med finansprofessor Espen Henriksen på BI som i DN mener at dette er en ekstraordinær situasjon hvor det er et moralsk imperativ at Norge hjelper så det monner.

Forslagsstillerne foreslår derfor at det opprettes et solidaritetsfond. Inntekter ut over inntekter det er budsjettet for i budsjettet for 2022 kan settes av til dette solidaritetsfondet uten å gå inn i Statens pensjonsfond utland. Forslagsstillerne ønsker ikke å åpne for en ny praktisering av handlingsregelen, men mener at Norge bør bruke av de ekstraordinært høye inntektene tjent på en krig i Europa, til å hjelpe Ukraina, Europa og verdens fattige som vil lide som følge av krigen. Solidaritetsfondet skal gå til hjelp, gjenoppbygging og å motvirke matvare- og energikrisen som følge av Russlands invasjon av Ukraina.

Solidaritetsfondets innretning, størrelse og bruk må utredes og utvikles i samarbeid med Ukraina, EU, FN og andre multilaterale organisasjoner og land som ønsker å bidra på tilsvarende vis. Forslagsstillerne mener et utgangspunkt for fondets mandat bør være:

- Umiddelbar humanitær hjelp:
  - Humanitær hjelp til internt fordrevne og flyktninger som trenger helsehjelp, husly og mat.
  - Støtte til Polen og andre naboland, som i dag har tatt imot over 4 millioner flyktninger.
- Gjenoppbygging og sivil infrastruktur i Ukraina etter krigen og også under konflikten etter avtale med partene.
- Energisikkerhet:

- Bidra til Europas enorme fornybarsatsing som EU nå planlegger for å redusere energiavhengigheten av Russland.
- Direkte investeringer i havvind, overføringskabler, solparker, bioenergi og grønn hydrogen i Norge og Europa.
- Matvarehjelp og matvaresikkerhet:
  - Subsidiere basisvarer som mais og hvete i fattige land.
  - Styrke internasjonal koordinering av beredskapslagre for korn og andre basisvarer.
  - Styrke matjordvern og bærekraftig jordbruksproduksjon internasjonalt.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om opprettelse av et solidaritetsfond for hjelp, gjenoppbygging og å motvirke matvare- og energikrisen som følge av Russlands invasjon og ødeleggelse av Ukraina.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige endringer i lov om Statens pensjonsfond for å muliggjøre overføring av ekstraordinært høye inntekter fra olje og gass til et solidaritetsfond for hjelp, gjenoppbygging og å motvirke matvare- og energikrisen som følge av Russlands invasjon og ødeleggelse av Ukraina.
3. Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til bruk av midler fra et solidaritetsfond for hjelp, gjenoppbygging og å motvirke matvare- og energikrisen som følge av Russlands invasjon og ødeleggelse av Ukraina.

7. april 2022

Une Bastholm

Lan Marie Nguyen Berg

Rasmus Hansson